

Samarbetsområdet för primärvården i Korsholm och Vörå

Korsholms hälsovårdscentral

Oravais-Vörå-Maxmo hälsovårdscentral

AVGIFTSFRIA VÅRDARTIKLAR OCH VÅRDMATERIAL

---

*EN DEL AV ÖPPEN VÅRDEN OCH HEMSJUKVÅRDEN SOM HÖR TILL
PRIMÄRVÅRDEN.
INSTRUKTIONER FÖR VÅRDPERSONALEN*

UPPGJORD 19.5.2015

GODKÄND AV VÅRDNÄMNDEN 9.6.2015

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNNA UTGÅNGSPUNKTER	3
2. GEMENSAMMA PRINCIPER	4
3. MATERIAL VID URININKONTINENS	5
3.1 Kriterier för utdelning av avgiftsfria blöjor	5
3.2 Övriga vårdartiklar vid urininkontinens	5
4. MATERIAL VID AVFÖRINGSINKONTINENS	5
5. VÅRDARTIKLAR FÖR DIABETIKER	6
5.1 Insulinsprutor och nålar till insulinpennor	6
5.2 Insulinpennor	6
5.3. Tillbehör till insulinpump	6
5.4. Glukossensorer för barndiabetiker	7
6. MATERIAL FÖR VÅRD AV SÅR	7
7. ARTIKLAR FÖR SYRGASBEHANDLING	8
8. ARTIKLAR FÖR SMÄRTVÅRD	8
9. VÅRDARTIKLAR FÖR INJEKTIONER	8
10 SLANGAR OCH KATETRAR	8
11 DIALYSMATERIAL	8
12 VÅRDMATERIAL SOM INTE DISTRIBUTERAS	9
KÄLLOR	
BILAGOR	
Inkontinens frågeformulär	

1. ALLMÄNNA UTGÅNGSPUNKTER

Enligt hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 24 § har kommunen i uppgift *att ordna sjukvårdstjänster* för kommunens invånare. De vårdmaterial som behövs i behandlingen av en långtidssjukdom antecknas alltid i klientens vårdplan, För hemsjukvårdens del stadgas detta i samma lag (25 §). Vårdmaterial i samband med vård av sjukdom är avgiftsfria för klienten (L om klientavgifter inom social- och hälsovården 734/1992, 5 §). I social- och hälsovårdsministeriets instruktion (Kommuninfo 4/2013) gällande distributionen av material som används inom vård vid hälsovårdscentralerna finns detta preciserat. Den tidigare instruktionen gällande utdelning av avgiftsfritt vårdmaterial och vårdapparater i kommunerna är från år 1999 (94/59/98). SHM gjorde dessutom en undersökning 2014 gällande distribution av förbrukningsartiklar. Undersökningens syfte var att utreda hur jämlik behandlingen av klienterna har förverkligats med hänseende på distributionen av förbrukningsartiklar till långtidssjuka.

Hemsjukvården delar ut avgiftsfria vårdartiklar- och material till långtidssjuka enligt de beslut som avdelningsskötare för hemsjukvården har utfärdat eller som någon av vårdarna inom de olika områdena (diabetes, astma) har utfärdat. Patientens egen läkare är den som i sista hand kan fastställa om behovet är större än de anvisningar som finns i denna bilaga. De tilläggsbehov som finns skall basera sig på en medicinsk undersökning och finnas dokumenterad i patientens journal.

Utdelningen av vårdmaterial sker via centralvarulagret eller via den skötare som är ansvarig inom öppna vården. När det gäller inkontinensmaterial görs utredningen av hemsjukvården eller hemvården och ansvariga skötaren inom hemsjukvården godkänner utdelningen på en som bilaga godkänd blankett (bilaga1).

SYFTET ÄR ATT FÖRBÄTTRA PATIENTENS/KLIENTENS FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR EGENVÅRD OCH EN MÖJLIGHET ATT BO I HEMLIKNANDE MILJÖ. MÅLET ÄR ÄVEN ATT FRÄMJA BEHANDLINGEN OCH VÅRDEN AV EN LÅNGVARIG SJUKDOM. ATT UPPRÄTTHÅLLA FUNKTIONSFÖRMÅGA OCH LIVSKVALITET ÄR ALLA MÄNNISKORS RÄTTIGHET.

2. GEMENSAMMA PRINCIPER

Inom samarbetsområdet har vi kommit överens om följande principer:

- Utdelningen baserar sig ALLTID på ett individuellt vårdbehov.
- Utredningen av vårdbehovet gällande inkontinens baseras på den blankett som uppgjorts för ändamålet. (bilaga 1) I utredningen bör finnas patientens diagnos eller vårdarens motivering till VARFÖR vårdartiklarna beviljas. I utredningen nämns även vilka andra artiklar som beviljas. En underteckning bör finnas av den vårdare som gjort utredningen och utredningen som gjorts antecknas i patientens vård- och serviceplan i Abilita. Ifall ett avtal om hemtransport av blöjor gjorts antecknas det i Abilita. De artiklar som patienten/klienten använder uppdateras av hemsjukvården en gång per år och vid behov görs en tilläggsutredning. Vilka sorts blöjor som behövs avgör hemsjukvården/hemvården tillsammans med klienten. Om patienten har enbart hemvård eller bor på serviceboende kan blöjorna efter utredningen beställas direkt till boendeenheten eller hemmet men så att den följer den utredning som gjorts. Uppdateringen av vårdplanen görs en gång per år av ansvariga vårdare och sätts in i Abilita vårdjournalen.
- Vårdmaterial och redskap är avgiftsfria. Ingen självrisk, förmedlingsavgift eller andra avgifter debiteras.
- Mängden avgiftsfria vårdartiklar- eller material som överlämnas motsvarar vanligen 3 månaders behov.
- Rätten till avgiftsfria vårdartiklar och redskap påbörjas om behovet är bestående och har pågått redan i minst (3) tre månader.
- Beslutet skall även delges patienten/klienten.
- Vårdmaterial delas ut åt befolkningen inom samarbetsområdet Korsholm och Vörå. Om invånare från andra kommuner önskar material bör en betalningsförbindelse uppvisas.
- De vårdare som delar ut materialet ansvarar för handledning och skall kunna ge råd i ärenden som gäller användning av materialet.
- En maximal mängd har fastställts för de olika produkterna. Om patientens/klientens individuella behov kräver en produkt som inte omfattas av utdelningen för vårdmaterial eller överskrider den gräns som fastställs så görs en skild anteckning i Abilita vårdjournalen. Anteckningen kan göras i diabetesbladet eller under tilläggsinformation.
- Mediciner och andra jämställda preparat delas inte ut.
- Patienten returnerar använda nålar, sprutor och övrigt riskavfall till apoteket

3 MATERIAL VID URININKONTINENS

3.1 KRITERIER FÖR UTDELNING AV AVGIFTSFRIA BLÖJOR

I avtalet om gratis inkontinensmaterial ingår ofta ett avtal om hemtransport. Blöjor utdelas till följande patientgrupper oberoende av diagnos:

- Sängpatienter
- Patienter i terminalvård

Övriga om prioriteras gällande utdelning av gratis blöjor är:

- Dementa (medelsvår och svår inkontinens)
- Bestående men efter stroke, t.ex. hemiplegi.
- Skada pga. strålning
- Operation i urinvägar eller tarmregionen
- Neurologiska sjukdomar, t.ex. MS

När det gäller urin- och avföringsinkontinens som orsakas av hög ålder är det inte i sig en tillräcklig orsak för avgiftsfria blöjor.

Mängd blöjor som delas ut är maximalt 4 st per dag. Inga dubbla blöjor skall användas. Undantag kan vara t.ex. magsjuka. Tena Pants ingår inte i en vanlig blöjremiss men kan fås vid särskilda behov ss demens, handikapp eller hemiplegi.

Medelsvår inkontinens definieras som 1,5 dl/gång och vid svår inkontinens sker urinläckage även i vila.

BARN: Enligt handikapplagen beviljas för barn över tre år inkontinensprodukter enligt samma urval som här nämnts.

Det skall finnas en diagnos av barnläkare (t.ex. sjukdom eller utvecklingsstörning).

Maximalt fem blöjbyten per dygn.

Sängvätare är inte berättigade till blöjor.

Beställningen av blöjor godkänns av rådgivningens hälsovårdare.

3.2 ÖVRIGA VÅRDARTIKLAR VID URININKONTINENS

• Engångskatetrar	4-5st/dag
• Permanenta katetrar	
• Engångsurinpåse (tömbara)	1 st/vecka
• Uppsamlingspåsarnas fastsättningsband	2-3 st/år
• Externa urinsamlare (urinkondom, engångsprodukt)	1 st/dygn
• Katetriseringsresepack	
• Snörpåse	

- Fästremsa

1 st/år

Uppsamlingsbanden och bälten tål flera tvättar.

4 MATERIAL VID AVFÖRINGSINKONTINENS

Patienten bör ha undersökts och diagnostiserats av läkare inom specialistsjukvården. Användning av analtampong påbörjas alltid inom specialistsjukvården.

- Analtampong

20st/månad

5 VÅRDARTIKLAR FÖR DIABETIKER

För behandling av diabetes används produkter från den gemensamma listan för upphandling som görs inom sjukvårdsdistriktet. Om produkten som patienten tidigare använts inte finns så levereras en närmast motsvarande produkt.

5.1. INSULINSSPRUTOR OCH NÅLAR TILL INSULINPENNA

TILLVERKARENS BRUKSANSVISNING FÖR PRODUKTEN BÖR FÖLJAS.

5.2. INSULINPENNOR

INSULINPENNOR FÖR FLERGÅNGSBRUK UTDELAS 1 ST FÖR VARJE INSULINTYP SOM INJICERAS. OM EN INSULINPENNA GÅR SÖNDER I NORMAL ANVÄNDNING BYTS DEN UT MOT EN NY. IFALL PENNAN HAR TILLVERKNINGSFEL BEAKTAS GARANTITIDEN. OM INSULINPENNAN GÅR SÖNDER ELLER FÖRSVINNAR PGA OVARSAMHET KÖPER PATIENTEN SJÄLV EN NY. EN SKADAD/FELAKTIG INSULINPENNA LÄMNAS TILL DEN ENHET SOM DELAT UT DEN. FÖR RESOR DELAS INTE UT EXTRA INSULINPENNOR, I RESERV ENGÅNGSSPRUTOR MED FASTA NÅLAR (UNDANTAG SYNSKADADE)

5.3. TILLBEHÖR TILL INSULINPUMP

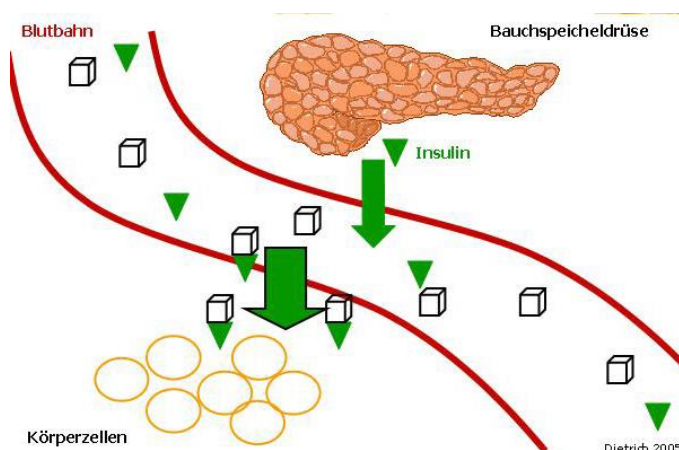
SPECIALSJUKVÅRDEN PROVAR UT OCH INSTALLERAR PATIENTENS INSULINPUMP.

- KATETER, 12 ST PER MÅNAD
- SPRUTOR, PUMPSPECIFIKA, 15-20 ST PER MÅNAD
- BATTERIER, PUMPSPECIFIKA
- ADAPTER 1-2 ST/1-2 MÅNADER
- KOLV, 1 ST/12 MÅNADER

ÖVRIGA PUMPTILLBEHÖR ENLIGT INDIVIDUELL PRÖVNING.

5.4. GLUKOSENSORER FÖR BARNDIABETIKER

- MINI-LINK SÄNDARE (FUNKTIONSTID 1-3 ÅR)
- SENSORER TILL SÄNDAREN, 10-12 ST/ÅR
- ÖVRIGA NÖDVÄNDIGA VÅRDARTIKLAR FÖR INSULINPATIENTER ENLIGT VÅRDANDE LÄKARENS ORDINATION.

6 MATERIAL FÖR VÅRD AV SÅR.

På basen av vårdplanen som uppgjorts av läkare eller sjukskötare utdelas till patienter i behov av regelbunden sårvårdskontroll följande sårvårdsartiklar.

- Kompresser
- Förbandsrulle
- Tejp

Patienten bör skötas av en vårdare vid utdelning av specialmaterial för vården av sår, t.ex. Sorbact, Polymem, Mepilex osv. Medicinska sårvårdsartiklar köper patienten själv. Patienten köper även medicinska artiklar såsom, Normlgel, Betadine osv, produkter som patienten själv hämtar från apoteket. Om recept behövs skriver läkaren ut. Patienten köper själv Prontosan, Aqua och NaCl, undantag är om såret inte går att duscha (då kan de ges).

I fråga om sårvårdsprodukter tillämpas en självrisk på 3 månader. Om det blir aktuellt med ny sårvård inom en tid tillämpas ingen ny självrisk tid. För tillfälliga postoperativa sår köper patienten materialet själv.

På basen av diagnos sköts följande sår utan självrisk:

- Venösa och arteriella sår
- Diabetes sår
- Sårinfektioner
- Trycksår
- Reumatiska sår
- Eftervård vid cancer och brännsår
- Nekrotiska sår.

7 ARTIKLAR FÖR SYRGASBEHANDLING

Om syrgasbehandling behövs fortgående inleds det inom den specialiserade sjukvården. Därifrån får patienten låna en syrgaskoncentrator och får anvisningar för anskaffning av syrgasflaskor. Patienten köper själv syrgasen och får då grundersättning för läkemedel från FPA. För att få ersättning behövs ett läkarintyg.

- Syrgasslang, 3-4 st/år
- Syrgasgrimmor och syrgasmasker efter behov

8 ARTIKLAR FÖR SMÄRTVÅRD

- Nålar och sprutor till smärtpumpen enligt behov som behövs för medicindosering

9 VÅRDARTIKLAR FÖR INJEKTIONER

- för i.m. injektioner (kroniska patienter) ges sprutor, nålar och spritkompresser enligt individuellt behov och instruktioner.

10 SLANGAR OCH KATETRAR

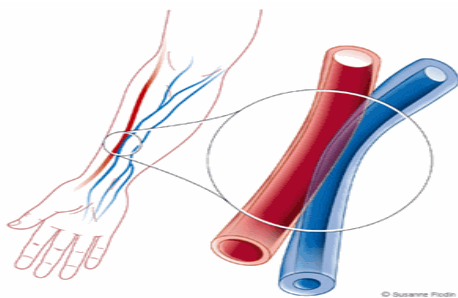
Enligt individuellt behov och instruktioner

- Sugkateter
- Magsond
- Näringsöverföringslangar
- Påse till sug
- Rektalrör

11 DIALYSMATERIAL

Enligt individuellt behov och instruktioner.

12 VÅRDMATERIAL SOM INTE DISTRIBUTERAS

- Rondskålar
- Tvättvantar. Kan ges vid avföringsinkontinens, vid MRSA och patienter i terminalvård

- Näsdukar
- Skyddshandskar. Kan ges vid avföringsinkontinens, vid MRSA, handikappade. Personalens handskar skall arbetsgivaren bekosta.
- Sanitetsblöjor, d.v.s. kronikerblöjor. Kan ges vid t.ex. terminalvård och för handikappade. Man kan använda handdukar som underlag när man byter förband på sår.
- Skyddsplats till sängen (skyddsunderlägg) undantag vid t.ex. terminalvård och handikappade.
- Madrasskydd (bäddskydd). Kan ges vid terminalvård och handikappade
- Slut lakan. Kan ges vid t.ex. terminalvård, handikappade och sängpatienter. Där kan 4 st/vecka ges.
- Sterila kompresser
- Handdesinfektionsmedel
- Hud desinfektionsmedel/tvättlappar. Kan ges vid terminalvård och till sängpatienter.
- Tvätt kräm. Kan ges vid terminalvård.
- Bälte och fodral för insulinpump (det finns en av vardera i startförpackningen)
- Batteri till blodsockermätare
- Sårvårdsplattor
- Koksaltlösning och övriga läkemedelslösningar t.ex. sterilt vatten
- Puder
- Stickbäcken av plast och urinflaskor
- Kärll för förstöring av nålar/kärll för riskavfall
- Matlappar. Undantag åt handikappade, sängpatienter, blinda, svårt dementa och patienter med sjukdomen Parkinson.
- Medicindosetter. Patienten kan köpa en dosett på apoteket. Kan lånas ut vid större helger för att minska antal besök för vårdpersonalen.
- Droppskydd för män
- Vaddpinnar

KÄLLOR:

SHM:s förfrågan om utdelning av avgiftsfria vårdartiklar och vårdapparater i kommunerna.
WEBproformulär 20.1.2014

STM:n rapportteja ja muistiota 2014:28. Selvitys Kuntien hoitotarvikejakelesta

Kristinestad, Vård- och omsorgscentralans instruktioner för vårdpersonal angående kriterier
för beviljande av vårdmaterial 20.2.2015.

INKONTINENS FRÅGEFORMULÄR

Patientens namn	Datum	Ifyllt av		
		Ja	Nej	
Har du problem med inkontinens dvs ofrivilligt urinläckage?		☐	☐	
Har ditt urinläckage pågått längre än 3 månader?		☐	☐	
Har ditt problem utretts av läkare? Om svaret är ja vilken är då den medicinska diagnosen?		☐	☐	
Har du urinläckage när du hostar eller nyser?		☐	☐	
Har du urinläckage när du går, sätter dig ner eller reser dig upp? ☐		☐		
Har du urinläckage i vila eller stillastående?		☐	☐	
Kommer urineringsbehovet på plötsligt och kraftigt?		☐	☐	
Har du urinläckage i samband med de plötsliga urinträngningarna? Hinner du då till WC i tid?		☐	☐	
Hur ofta har du urinläckage?		då och då ☐	flera gånger i veckan ☐	dagligen ☐
Om du har urinläckage dagligen, hur många gånger per dag?		1 gång ☐	2-4 gånger ☐	mer än 4 gånger ☐
Har du urinläckage på natten?		☐	☐	
Hur stort är urinläckaget per gång?		Några droppar ☐	100-150ml ☐	hela urinblåsans mängd ☐
Vilken typ av inkontinensskydd använder du idag? Hur många per dag?				
Har du ofta urinvägsinfektion?		☐	☐	
När har urinprov senast tagits?				

Har du problem med trög och hård mage?

Använder du mediciner som kan påverka urineringen?

Vätskedrivande medicin, sömnmedicin, psyk.medicin, blodtrycksmedicin, hormoner eller andra mediciner som påverkar urinblåsans funktion t.ex. Detrusitol, Vesicare, Spasmolyt, Yentreve o.dyl.

Vilka?

Tränar du bäckenbottenmusklerna med knipövningar?

Tränar du urinblåsan med hjälp av blåsträningsprogram?

Påverkar ditt urinläckage kvaliteten på ditt dagliga liv?